

DTÖ TTE KOMİTE TOPLANTISINDA ÖNE ÇIKAN HUSUSLAR

16-18 KASIM 2022

I-KOMİTE TOPLANTISINDA GÜNDEME GETİRİLEN HUSUSLAR

ÇİN HALK CUMHURİYETİ - GIDA İTHALATINDA KAYIT UYGULAMASI

İthal gıda ürünlerinin kaydına yönelik Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC)'nin düzenlemesi üye devletler tarafından ilk olarak 24-26 Şubat 2021 tarihlerindeki Komite toplantısı gündemine, ülkemiz tarafından da ilk olarak 10-12 Kasım 2021 tarihlerinde diğer ülkelere destek vermek üzere “Özel Ticari Kaygılar” başlığı altında gündeme getirilmiştir.

Çin'in 248 sayılı *İthal Gıda Ürünlerinin Yurtdışındaki Üreticilerinin Kayıt Altına Alınması ve İdaresi* mevzuatına dayandırılarak 12 Nisan 2021 tarihinde kamuoyuna duyurulan ve 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren uygulama ile belirlenmiş 18 gıda ürününün ihracatına kayıt zorunluluğu getirilmiştir. Anılan ürünlerden hassas kategorisinde sınıflandırılan ürünler için ülkelerin yetkili otoritelerinin firma listelerini bildirmeleri gerekirken, diğer ürünler için ise firmaların *tek pencere sistemi (CIFER)* üzerinden kayıt yaptırmaları beklenmektedir.

ÇHC'nin ithal gıda ürünlerinin kaydına yönelik uygulaması 2022 yılının ilk ve ikinci komite toplantısında da gündeme getirilirken, bu toplantı öncesinde Pekin Ticaret Müşavirliğimiz ile anılan mevzuat değişikliğinin ticaretimize olası etkileri ve firmaların olası şikayetleri hakkında bilgi temin etmek üzere temasa geçilmiştir.

Anılan Müşavirliğimiz, firmalar ve yetkili otoritelere ilave sorumluluklar yükleyen uygulamanın, ilk dönemde birtakım belirsizlikler taşıdığını, ancak bu belirsizliklerin zamanla giderildiğini, Müşavirliğimizce firmalarımızın gerek şifahi yönlendirme gerekse Çin'in *tek pencere sistemi (CIFER) sistemi* ile ilgili yayınlamış olduğu rehber belge ile bilgilendirildiğini, mevcut durumda da firmalarımız tarafından bu konu ile ilgili kayda değer sorunların iletilmediğini ve böyle bir iklimde konunun TTE gündemine getirilmesinin faydalı olmasından ziyade olumsuz bir etki bırakabileceği bilgisi temin edilmiştir.

Bu bakımdan, konu ile ilgili gelişmelerin anılan Ticaret Müşavirliğimiz ile koordinasyon halinde takip edilmesi, şu aşamada konunun STC olarak Komite gündemine getirilmemesi, ancak üye ülkelerce dile getirilen yorum ve sorunların izlenmesi uygun görülmüştür.

Son komite toplantısında ABD, AB, Avustralya, Kanada, Kenya, Japonya ve Tayvan tarafından gündeme taşınan mevzuat düzenlemesi Brezilya, Güney Kore, İsviçre ve Meksika tarafından da eleştirilmiştir.

Konuyu gündeme getiren ülkeler özetle; hem ihracatçılar hem ihracatçı ülkelerin yetkili otoritelerine büyük bir külfet getiren uygulamanın ticareti gereğinden fazla kısıtlayıcı nitelikte olduğunu, 1 Ocak 2022 tarihinde yürürlüğe giren söz konusu mevzuatın uygulanmasına yönelik belirsizliklerin henüz giderilmediğini, bu kadar karmaşık bir mevzuatın bildirim tarihi ile yürürlüğe giriş tarihi arasındaki sürenin yeterli olmadığını, ihracatçı ülkelerin yetkili otoritelerine gereğinden fazla sorumluluk yükleyen bu uygulamanın daha şeffaf bir süreçte işlemesi gerektiğini, ürün kapsamı ürünlerin GTİP kodları ile ilgili bilgi verilmeksizin değişiklikler yapıldığını, Kanada ve Avustralya'nın beyan ettiği üzere firmaların kayıt aşamasında sorun yaşadıkları, şu ana kadar kayıt sürecinde zorluk yaşayan firmaların bazı

sevkiyatlarının Çin Gümrüklerinde tutulduğu ve ticaretlerinin kesintiye uğratıldığını ifade etmişlerdir.

Ayrıca, yukarıda belirtilen sorunların giderilmesine yönelik çalışmaların yapılarak, geçiş mevzuatın yürürlüğe giriş tarihinin Haziran 2023 tarihi olacak şekilde belirlenmesi ile firmalara ve yetkili otoritelere bilgilendirme yapmak ve destek sağlamak üzere Çin tarafından bir temas noktasının oluşturulması ve 248 sayılı Yasa'nın uygulanması ile ilgili Cenevre'de yapılacak bir seminerin düzenlenmesi talep edilmiştir.

Çin temsilcisi tarafından yapılan konuşmada; anılan mevzuat düzenlemesinin neden ve ne şekilde revize edileceğine dair bilgilendirmenin hem ikili hem çok taraflı düzeyde yürütülen temaslarda netleştirildiği, sürecin ise şeffaf, açık, uluslararası uygulamalar ve teamüle uygun şekilde yürütüldüğü ifade edilmiştir. Ayrıca, sistemin daha iyi işlemesini sağlamak üzere üye ülkelerden gelen talep ve yorumlar için de teşekkür edilmiştir.

Söz konusu uygulamanın gıda güvenliğini artırdığı ve bu süreçte ticaretin kolaylaştırılması ilkelerinin göz önünde bulundurulduğu belirtmiştir. Buna ilaveten, Çin Gümrükler İdaresi'nce sürecin uygulanmasına yönelik bilgilendirmenin yapıldığı, rehber dokümanlar ve yardımcı belgelerin hazırlanarak Çin'e ihracat gerçekleştiren firmaların diplomatik kanallar ve işbirliği mekanizmaları ile bilgilendirildiği belirtilmiştir.

Söz konusu düzenleme kapsamında Ekim 2022 itibarıyla gıda kategorisinde faaliyet gösteren yaklaşık 79 bin işletmenin kaydının tamamlandığı, 100'den fazla yetkili otoritenin de işletmelere dair tavsiye listelerini ilettikleri ifade edilmiştir. Bu nedenle kayıt işlemlerinin sorunsuz bir şekilde uygulandığı, bununla birlikte bazı üyelerin kayıt esnasında bir takım soruları olduğunu anladıklarını ve bu sorunun giderilmesine yönelik olarak GACC ile iletişime geçebilecekleri ifade edilmiştir.

ÜLKEMİZCE TAKİP EDİLEN DİĞER ÖZEL TİCARİ KAYGILAR

- ENDONEZYA- Helal Ürün Garanti Kanunu
- MISIR - Şeriata Göre Helal Gıda Ürünleri İçin Genel Gereksinimler - ES 4249/2014 Standardına Dayalı Helal Belgelendirme Tedbiri
- KATAR-Süt ve Süt Ürünlerinin Raf Ömürlerine İlişkin Katar Kamu Sağlığı Bakanlığı Genelgesi
- SUUDİ ARABİSTAN- SABER Uygunluk Değerlendirmesi Çevrimiçi Platformu - SALEEM Ürün Güvenliği Programı

II-DİĞER HUSUSLAR

MISIR – ÜRETİCİ KAYIT SİSTEMİ UYGULAMASI

2022 yılının Mart ayında gerçekleştirilen Komite toplantısında AB ve Rusya tarafından gündeme getirilen Mısır'ın Üretici Kayıt Sistemi (ÜKS) uygulaması, Mısır'ın ilgili mevzuatında revizyona giderek daha şeffaf bir uygulamaya geçmesi hususunda AB'nin ikna edilmesi nedeniyle, komite gündemine getirilmemişti.

Bununla birlikte, Ülkemiz tarafından da yakinen takip edilen konuyla ilgili güncel gelişmeleri takip etmek ve firmaların bilgi edinme sürecini hızlandırmak üzere Mısırlı yetkililerle önceki Komite toplantısı esnasında 13 Temmuz 2022 tarihinde bir toplantı gerçekleştirilmişti.

Mısırlı yetkiliden, AB ile gerçekleştirdikleri danışma görüşmelerinde sistemin yeterince şeffaf olmadığına yönelik hususlar ile başka geri bildirimlere istinaden, 43/2016 sayılı Karar'ın birtakım sorunlar taşıdığına kanaat getirildiği, müteakiben 31 Mart 2022 tarihinde yayımlanan 195/2022 sayılı Karar'ın DTÖ'ye bildiriminin G/TBT/N/EGY/114/Add.2 nolu doküman ile yapıldığı hususları ifade edilmiştir.

Yeni Karar ile aşağıda belirtilen hususlarda güncellemeler yapılması ve sistemin işleyişinde iyileştirmeler getirilmesinin de hedeflendiği belirtilmiştir;

- Başvuru sahibi firmaların tesislerinin ihtiyaç duyulması halinde ziyaret edilebilmesi,
- Kaydını tamamlayan firmaların, eski sistemin aksine Bakan tarafından verilecek onaya ihtiyaç duymadan ihracata başlayabilmesi,
- Başvuru belgeleri arasında yer alan belgelerin geçerlilik tarihine, bitiminden itibaren 30 günlük ilave süre tanınması,
- Başvurusu red edilen firmaların, başvuru sonucunu bildirilmesini müteakiben 60 gün içerisinde Kurula itiraz için başvurabilmesi, bu başvurunun da 15 gün içerisinde sonuçlandırılması,
- Firmaların başvurularını ve başvuru süreçlerini *Mısır İhracat ve İthalat Kontrolleri Genel İdaresi (GOIEC)*'nin resmi internet sitesinden takip edebilmesi.

Anılan görüşme esnasında, başvurularının sonuçlandırılmasını talep eden Türk firmalarının olduğu, eski sistem kapsamında başvurularının neden sonuçlanmadığına ilişkin bilgi temin edilemediği, Kahire Ticaret Müşavirliğimiz ile iletişime geçildiği, güncel bilgilerini tamamlamış olan firma listesine ilaveten kayıt aşamasında sorun yaşayan 115 Türk firmasının listesi belirtilerek paylaşılmıştır.

Buna karşılık, Mısırlı yetkili toplantı öncesinde ilgili birimden temin ettiği bilgilere göre şu ana kadar 385 firmanın ÜKS üzerinden kaydını tamamladığını ifade etmiştir.

Ayrıca, yeni sistemin işlemesi ile ilgili bu aşamada birtakım aksaklıklar olabileceğini, bu aşamada ülkemizden anlayış talep ettiklerini belirtmiştir.

İkili görüşmeleri müteakiben; Kahire Ticaret Müşavirliği ile ikili temasta değinilen konular hakkında bilgi paylaşımı yapılmış olup, firmaların başvuru süreçlerinin takibi konusunda sorun yaşayıp yaşamadıkları, görüşmede belirtilen olumlu mevzuat değişikliklerinin güncel hayatta gözlenip gözlenmediği hususu sorulmuştur.

Tarafımızca da yapılan kontroller ile uyumlu olacak şekilde GOIEC'in resmi internet sitesinin başvurularla ilgili kısmının genellikle çalışmadığı, firmaların başvuru süreçlerini pratikte takip etmek konusundaki sorunlarını gideremedikleri, GOIEC başkanı ve çalışanları ile temasa geçildiği, ancak firmaların başvuru süreciyle ilgili bir cevap alınamadığı yönünde bilgi temin edilmiştir.

Ayrıca, Daimi Temsilciliğimizin Mısırlı yetkililerle Eylül ayında ikili düzeyde bir temas gerçekleştireceği bilgisi alınmış olup, Kahire Ticaret Müşavirliğimiz ile iletişime geçilmiştir. Yapılan şifahi görüşmede, firmaların ÜKS'ye başvurularının takibinde halen sıkıntı yaşadığı, başvurusu olumsuz olanların başvurularının hangi aşamada olduğuna dair bir bilgiye ulaşamadığı, ÜKS ile ilgili olarak Temmuz'daki Komite Toplantısı'ndan beri Müşavirliğe başvuran firma sayısının sınırlı düzeyde olduğu, ancak bunun sebebinin Mısır ile ticaretimizi

olumsuz yönde etkileyen Mısır Merkez Bankası'nın 12 Şubat 2022 tarihli talimatı ile ilişkilendirilebileceği hususlarında bilgi temin edilmiştir.

Mısır'a gerçekleştirilecek ihracatın yalnızca akreditifli ödeme şekliyle ve Merkez Bankası'ndan onay almak şartıyla yapılmasına imkan tanınan, bazı belirlenmiş eşyanın ithalatının muaf tutulduğu Mısır Merkez Bankası'nın talimatının, Mısır'a ihracatımızı azaltmak suretiyle etkilediği, akreditifli ödeme yöntemini tercih etmeyen veya akreditifli ödeme için Merkez Bankası onayını alamayan ihracatçı firmaların ÜKS'ye zaten başvuramayacağı hususu değerlendirilmiştir.

Bu bakımdan, Mısır'a ihracat yapmak isteyen firmalar için akreditifli ödeme şartını sağlamanın ÜKS ile ilgili sorunları aşmanın önüne geçtiği, Kahire Müşavirliği'ne firmalar tarafından ÜKS'ye dair iletilen şikayetlerin ise sınırlı olduğu bilgisi temin edilmiştir.

Mısır tarafı ile Eylül ayında gerçekleştiren görüşme; Daimi Temsilciliğimiz ile Mısırlı yetkililerin 21 Eylül 2022 tarihinde gerçekleştirdiği görüşmeye istinaden alınan resmi yazıda, Mısır'ın ülkemizin talebi üzerine GOEIC ile irtibata geçtiklerini, bu kapsamda 31 Mart 2022 tarihinde yayımlanan "195/2022 sayılı Karar" sonrasında başvuru yapan Türk firmalarının tamamının sisteme kaydının yapıldığının öğrenildiğini ifade ederek ülkemiz firmalarının kayıt durumuna ilişkin olarak hazırladıkları firma listesini tevdi ettiği belirtilmektedir.

Bahse konu yazıda, Mısır tarafınca GOEIC internet sitesinin geliştirilmeye ihtiyaç bulunduğu, güncel olmayabileceğinden tarafımıza iletilen resmi listenin esas alınmasının uygun olduğunun ifade edildiği görüşmede, kayıt sistemine başvuru taleplerine 15 gün içerisinde olumlu yanıt alamayan firmaların konuyu münferiden GOEIC nezdinde takip etmeleri gerektiği, reddin gerekçesinin veya eksik/yanlış belge bildirimlerinin belirli süreler dahilinde GOEIC tarafından yapılmıyor olmasının Karar'da açık kalan bir husus olduğunun muhatabımızla paylaşıldığı ÜKS'deki kayıtlarının silinmesi halinde firmalara bu karara itiraz hakkı veren 195 sayılı Kararın ilk başvurusu olumsuz sonuçlanan firmaları da kapsadığı hususlarının teyit edildiği aktarılmaktadır.

Söz konusu listede, toplam 146 adet firmanın kayıt başvurusuna dair bilgiler yer almakta olup, anılan ekli (Ek-7) listede firmalardan 23'ünün kaydının yapıldığı; 6'sının kayıt sürecinde olduğu; geri kalan firmaların ise "kayıt süreci askıda olan, iptal edilen, tamamlanmamış belgesi bulunan, belirlenememiş" ifadeleriyle listede yer almaktadır. Liste dikkatli bir şekilde incelenirse, bazı firma isimlerinin birden fazla yer aldığı (yaklaşık 16 firmanın) ve firmaların başvurularını birden fazla olmak üzere yapmış olabileceği tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, önümüzdeki dönemde Mısır'la yapılacak görüşmelerde somut bilgiler üzerinden konuşulabilmesi ve ÜKS'ye kayıt için başvuran firmaların bilgilendirilmesini teminen, İhracat Genel Müdürlüğüne güncel durum hakkında bilgi verilerek, anılan sisteme başvuru yapmış olan firmalara dair Mısır tarafından temin edilen firma listesinin İhracatçı Birlikleri'ne duyurulması ve onlardan temin edilecek bilgiler vasıtasıyla bu hususların teyit edilmesi amacıyla resmi bir yazı iletilmiştir. Bunu müteakiben İhracatçı Birliklerinin hazırlamış olduğu liste ile Mısır'lı yetkililerin tevdi ettiği liste arasında bir karşılaştırma yapılarak, firma beyanı ile kayıt durumlarının büyük oranda örtüştüğü tespit edilmiştir. Bu bakımdan, konunun yine DTÖ Nezdindeki Daimi Temsilciliğimiz vasıtasıyla Mısırlı yetkililerle takip edilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Anılan toplantıda, söz konusu düzenlemenin ülkemiz çelik sektörü üzerinde yaratacağı etkiye binaen konunun önemle ele alındığından bahisle, Taslağın ülkemizde Özel Ticari Sorun (STC) olarak Komite gündemine taşınmasından ziyade bununla ilgili olumlu bir diyalog başlatmak istediğimiz hususu ifade edilmiştir. Anılan görüşme ile tüzük taslağı ve anılan taslağın uygulamaya geçirilmesi ile firmalarımıza olası etkilerinin olacağı hususu da sözel olarak dile getirilmiştir.